

Csodabogyós-ezüsthársas-bükkös

ÍRTA ÉS FÉNYKÉPEZTE | DR. SZERÉNYI GÁBOR

Vegyes, üde lomberdők

A Tolnai-dombvidéktől dél felé haladva érdekes összetételű vegyes, üde lomberdőkkel találkozhatunk. Az uralkodó fajok a *bükk*, ám keveredik a *gyertyánnal*, előfordul benne a *kocsánytalan tölgy*, és helyenként az *ezüsthárs* is megjelenik. Különösen tavasszal, a teljes lombfakadás előtt gazdag az itt virító lágyszárúak flórája.

A tavasz kedves vadvirágai, az ibolyák közül főként a jól ismert *illatos ibolyától* nyúlánkabb természetével különböző *erdei ibolyával* találkozhatunk. Ennek virágkocsánya nem töálló, leveles hajtás végén ül, vagy a levél hónaljából fejlődik. Tövén rojtos pálhalevelek találhatók. Sziromlevelei halvány ibolyaszínűek, sarkantyújának a színe azonban mindig sötétebb. A két középső sziromlevél lefelé irányul. Lomblevelei között viszont néhány töálló is akad. Üde erdőkben sokfelé előfordul.

A cserjeszintben legjellemzőbbek a *szúrós csodabogyó* alacsony, örökzöld bokrai. Március végétől néhány virágzó, erdőlakó sásfaj hívja fel magára a figyelmet. Az üde gyertyános-tölgyesek, nedvesebb bükkösök megvilágított helyein nagy foltokban, akár tömegesen is díszlik a *bükkös sás*, régebbi nevén *szőrös*

sás, amely a faj egyik legjellemzőbb tulajdonságára hívja fel a figyelmet. Hosszú, mintegy 8-10 milliméter széles lomblevelei ugyanis a szélükön és a levélfonákon a középérnél szabad szemmel is jól láthatóan sűrűn pillás szőrűek.

A virágzó hajtáson levő friss levelek mellett az áttelelt meddő hajtásokon levő hosszú, tövükön vöröslő

levelek szétterülnek a földön. Virágai egyivarúak. Virágzatában két-négy egymástól távol álló laza termős füzérkét és egy hosszú nyélen ülő, csúcsál-lású porzós füzérkét találunk. Pelyvalevelei a virágzatban piros-lók, a hátoldalukon széles zöld sávval.

Egy másik ekkor virító közel rokon faj az *ujjas sás*, amely 20-30 centiméternél magasabbra nem nő meg. Tőleveleinek a hüvelye barnáspiros. Levéllemezei keskenyek, nem haladják meg a 4 millimétert. Virágai ugyancsak egyivarúak, termős füzérkéinek száma kettő-négy, lazán, ujjszerűen szétállóak, a virágok száma bennük általában öt és tíz között van. Porzós füzérkéi

rövid szárúak, keskenyek. Árnyékos, hűvös erdőkben, gyertyános-tölgyesekben, sziklaerdőkben is előforduló nem túl gyakori sásunk. Illír bükkösök gypsintjének jellemző egyszikű lakója a *délvidéki perjeszittyó*. Első pillantásra inkább valamilyen sásnak néznénk, valójában egy másik család, a szittyófélék képviselője. Élő növény, gyepe sűrű. Magassága jó arasznyi, a 30 centimétert ritkán éri el. Tőlevelei laposak, 2-4 milliméter szélesek, tövük vöröslő. Redukált leplű virágai magánosak, laza virágzatot alkotnak.

Ezekben az erdőkben sem ritka az országszer- te elterjedt *orvosi tüdőfű*, vagy ismertebb, régebbi nevén a *pettyezetett levelű tüdőfű*. Az érdeslevelűek családjába tartozik, ezt igazolja, hogy tetőtől talpig finoman szőrözött. Tőlevelei szíves vállúak, hosszú nyelűek, lemezük to-

az orvosi tüdőfű szárított tőleveleiből készült frissen forrázott tea köhögéscsillapításra és tüdőbántalmakra használatos

jásdad alakú, 12-15 centiméter hosszú, hegyes. Legjellemzőbb ismertetőjegye a lomblevelek világos pettyezettsége.

A száron levő levelek ülők, a tőleveleknél jóval kisebbek. A párta a tövén csőszerűen összenőtt, a sziromlevelek színe virágnyláskor pirosas, később ibolyás, majd kék színre vált. A népi gyógyászat régóta számon tartja, mint légzőszervi betegségek ellen javasolt egészségjavító növényt. Szárított tőleveleiből készült frissen forrázott teája köhögéscsillapításra és tüdőbántalmakra egyaránt használatos.

Vegyes, üde lomberdők

1	2
3	4

1. ERDEI IBOLYA | 2. SZÚRÓS CSODABOGYÓ | 3. BÜKKÖS SÁS | 4. ORVOSI TÜDŐFŰ

FOTÓ | FARKAS SÁNDOR, DR. SZERÉNYI GÁBOR